

J. Pakuła, Kto pyta, ten nie błądzi... w 2024 roku! [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 15 stycznia 2024 r.

online: <http://pomocmaterialna.pl/blog/20240115>,

dostęp: 17 maja 2024 r.

Kto pyta, ten nie błądzi... w 2024 roku!

Wraz z początkiem Nowego 2024 Roku wracamy do cyklu pytań i odpowiedzi. Chodzi oczywiście o pomoc materialną dla studentów. Tym razem: zapomoga na okulary, stypendium dla osób niepełnosprawnych na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika ZUS i stypendium socjalne dla członków rodziny cudzoziemców.

Jacek Pakuła 15 stycznia 2024

Na początku listopada 2023 roku, w ramach projektu pn. [Pomoc materialna dla studentów - kompetentnie i na czas!](#) współfinansowanego ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki, zapoczątkowaliśmy nowy cykl edukacyjny. Zgodnie z tytułem - kto pyta, nie błądzi - postanowiliśmy sięgnąć po pytania, jakie do nas trafiały. Zakończenie ww. projektu finansowanego ze środków publicznych stanowiło dla nas zachętę, aby w Nowym 2024 Roku kontynuować rozpoczęte wtedy działania.

Formuła jest prosta - opieramy się na łamigłówkach, jakie trafiają do nas, a dotyczą - oczywiście - stypendiów i zapomóg. Publikujemy więc pytania oraz odpowiedzi. Jeden wpis to trzy pytania. Działa opcja komentowania, co powinno stanowić zachętę do wymiany poglądów i doświadczeń. P.T. Czytelników zachęcamy do przesyłania swoich łamigłówek!

A teraz czas na pytania i odpowiedzi.

Pytanie 1. Zapomoga

Student złożył wniosek o przyznanie zapomogi wskazując, że pogorszył mu się wzrok i zmuszony był zakupić soczewki w kwocie 390 zł oraz nowe oprawki w kwocie 160 zł. W uzasadnieniu podniósł, że jest w trudnej sytuacji materialnej, nie otrzymuje żadnego stypendium, a jednocześnie nowe okulary są niezbędne chociażby ze względu na fakt, że większość prac zaliczeniowych wykonuje przy pomocy komputera. Czy można przyznać mu zapomogę?

Odpowiedź: Tak.

Zgodnie z art. 90 PSWiN, zapomogę może otrzymać student, który znalazł się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. Pojęcie to nie zostało zdefiniowane w ustawie, zresztą słusznie bo nie da się przewidzieć wszystkich sytuacji, kiedy taka forma pomocy byłaby uzasadniona. Wprawdzie w regulaminie świadczeń dla studentów znaleźć można przykładowe zdarzenia uprawniające do aplikowania o zapomogę, to jednak taki katalog jest otwarty i nie można odmówić studentowi pomocy tylko dlatego, że przywołane przez niego zdarzenie nie znajduje się w tym katalogu. Kluczowe bowiem jest, czy znalazł się w trudnej sytuacji życiowej.

Rozpatrując wnioski o zapomogę organ stypendialny powinien zwrócić uwagę na następujące elementy: 1) zdarzenie jako uzasadnienie wniosku; 2) kwota, o jaką student wnioskuje; 3) całkowity koszt wydatku, jaki student poniósł; 3) przyczynienie się studenta i jego rodziny do zaistnienia zdarzenia, o którym mowa w pkt 1; 4) możliwości finansowe uczelni, czyli stan budżetu na zapomogi; 5) sytuacja materialna studenta i jego rodziny; 6) fakt, czy student korzysta z innych świadczeń pomocy materialnej.

Trzeba oczywiście pamiętać o przesłankach negatywnych, np. legitymowanie się tytułem zawodowym magistra.

Wracając zaś do zapomogi "na okulary" - w praktyce niektóre uczelnie przyznają dość swobodnie taką pomoc, inne w ogóle wykluczają. Jest też umiarkowane stanowisko, zgodnie z którym, co do zasady, można otrzymać jedną zapomogę z tytułu zakupu okularów w trakcie studiów (w ramach stopnia studiów), albo np. nie częściej niż co 2 lata. Praktyka wskazuje również, że refunduje się koszt zakupu soczewek, bez oprawek, albo koszt zakupu soczewek w 100%, a koszt zakupu oprawek w 50%. Można też przyjąć, że zapomoga jest w kwocie nie większej niż 50% kosztu całkowitego zakupu okularów.

Warto zadbać o dokumenty - dowód zakupu okularów; zaświadczenie, że wada rzeczywiście uległa powiększeniu, co uzasadnia wydatek związany z zakupem okularów, wreszcie chociażby oświadczenie o sytuacji materialnej studenta i jego rodziny.

Pytanie 2. Stypendium dla osób niepełnosprawnych

Student przedkłada dokument - orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, z którego wynika, że jest on niezdolny do pracy do dnia 31 grudnia 2024 r. Czy można przyznać studentowi stypendium dla osób niepełnosprawnych, a jeśli tak, to jakiej kategorii?

Odpowiedź: Tak. Należy przyjąć, że student posiada orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Zgodnie z art. 89 PSWiN, stypendium dla osób niepełnosprawnych może otrzymać student posiadający orzeczenie o niepełnosprawności, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie, o którym mowa w art. 5 oraz art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W praktyce mamy trzy stopnie o niepełnosprawności: lekki, umiarkowany i znaczny. Mają one wpływ na wysokość stypendium, chociaż są uczelnie, które bez względu na stopień przyznają świadczenie w tej samej kwocie.

Obok ww. orzeczeń zawierających informację o stopniu niepełnosprawności, występują inne dokumenty, równoważne, z którymi jednak łączy się konieczność ustalenia stopnia niepełnosprawności.

Przywołane powyżej orzeczenie lekarza orzecznika ZUS oznacza, że trzeba sięgnąć do art. 5 ww. ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Jest tam mowa o: całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji (stopień znaczny); niezdolności do samodzielnej egzystencji (stopień znaczny); całkowitej niezdolności do pracy (stopień umiarkowany) i częściowej niezdolności do pracy (stopień lekki). Skoro przywołane orzeczenie lekarza orzecznika ZUS stanowi o całkowitej niezdolności do pracy to mamy do czynienia ze stopniem umiarkowanym.

Pytanie 3. Stypendium socjalne

Przepis art. 324 ust. 3 PSWiN wskazuje na studentów zagranicznych, którzy mogą dodatkowo ubiegać się o stypendium socjalne. Ustawodawca wymienia w tym przepisie m.in. członków rodziny cudzoziemca, o którym mowa w art. 324 ust. 2 pkt 1 i 1a, a co z członkami rodziny cudzoziemców, o których mowa w art. 324 ust. 2 pkt 2-8? Czy można takim członkom rodziny przyznać stypendium socjalne?

Odpowiedź: Stypendium socjalne przysługuje studentom-członkom rodziny cudzoziemca, o którym mowa w art. 324 ust. 2 pkt 1-1a, natomiast nie przysługuje członkom rodziny cudzoziemca, o którym mowa w art. 324 ust. 2 pkt 2-8.

W tym miejscu odsyłam do lektury wpisu pt. [Zmiany w pomocy materialnej dla studentów zagranicznych](#), bowiem przepis dotyczący studentów zagranicznych uległ zmianie z dniem 1 października 2023 r.

Analiza przepisu art. 324 ust. 2 i 3 prowadzi do wniosku, że ustawodawca inaczej traktuje cudzoziemca, o którym mowa w pkt 1 i 1a, a inaczej cudzoziemca, o którym mowa w kolejnych punktach (2-8). Ale po kolei - najpierw pkt 1-1a. Chodzi tutaj o :

- obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym i członków ich rodzin, mieszkających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- obywatela Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, o którym mowa w art. 10 ust. 1 lit. b lub d Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.), oraz członków jego rodziny, mieszkających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ww. osoby muszą spełnić jeden dodatkowy warunek, o którym mowa w art. 324 ust. 3 pkt 1 lit. a-c, np. posiadać status osoby pracującej na własny rachunek (lit. a). Uprawnienie do stypendium socjalnego przysługuje również członkowi rodziny takiego cudzoziemca. **Członek rodziny** nie musi spełniać wymogów, o których mowa w art. 324 ust. 3 pkt 1 lit. a-c, czyli nie musi być np. osobą pracującą na własny rachunek, ale **musi mieszkać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz być studentem polskiej uczelni.**

W przypadku cudzoziemców, o których mowa w art. 324 ust. 2 pkt 2-8, np. posiadacz Karty Polaka, nie jest wymagane, aby taka osoba spełniała dodatkowy warunek, o którym mowa w art. 324 ust. 3 pkt 1 lit. a-c. Oznacza to, że posiadacz Karty Polaka nie musi posiadać np. statutu osoby pracującej na własny rachunek. Wystarczy, aby był studentem, by mógł ubiegać się o stypendium socjalne. Z drugiej jednak strony **członek rodziny cudzoziemca, o którym mowa w pkt 2-8 nie skorzysta z dostępu do stypendium socjalnego.**

Z przyjemnością informujemy, że przygotowaliśmy ofertę webinarów, w okresie styczeń-marzec 2024. Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie [Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki - w zakładce Webinary](#).

XI Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa pt. Pomoc materialna dla studentów i doktorantów odbędzie się w Toruniu w dniach 27-29 maja 2024 r. Rejestracja jest już otwarta. Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie [Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki - w zakładce Konferencje](#).